

АКТИВІЗАЦІЯ СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ ЛЕКСИКИ У ПРОЦЕСІ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОГО АНГЛОМОВНОГО СПІЛКУВАННЯ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ

Пришупа Ю. Ю.

*кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри іноземних мов і перекладу
Державний університет «Київський авіаційний інститут»
просп. Любомира Гузара, 1, Київ, Україна
orcid.org/0000-0002-5617-4152
yuliia.pryshupa@npp.kai.edu.ua*

Конопляник Л. М.

*кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри іноземних мов і перекладу
Державний університет «Київський авіаційний інститут»
просп. Любомира Гузара, 1, Київ, Україна
orcid.org/0000-0002-3244-1965
lesia.konoplianyk@npp.kai.edu.ua*

Березнікова Н. І.

*старший викладач кафедри іноземних мов і перекладу
Державний університет «Київський авіаційний інститут»
просп. Любомира Гузара, 1, Київ, Україна
orcid.org/0000-0002-4331-0987
nataliia.bereznikova@npp.kai.edu.ua*

Ключові слова: активний словник, пасивний словник, професійна мовна підготовка, ментальні карти, цифрові інструменти, майбутні інженери-будівельники.

У статті досліджено проблему активізації спеціалізованої англomовної лексики у процесі професійної підготовки майбутніх інженерів-будівельників. Розкрито сутність понять «активний словник» та «пасивний словник» здобувачів вищої освіти у технічних ЗВО та показано, що значна частина їхнього словникового запасу залишається у пасивному стані, що знижує ефективність їхньої професійної комунікації та готовність до інтеграції у міжнародне середовище. Тому основна увага зосереджується на необхідності переведення значного обсягу спеціалізованої лексики з пасивного у активний стан, що є передумовою розвитку навичок англomовного професійного спілкування.

Автори зазначають, що опанування спеціалізованої лексики дає змогу майбутнім інженерам ефективно інтегруватися у міжнародне професійне середовище та взаємодіяти у науково-технічних і виробничих ситуаціях. Розкрито значення словникового запасу як індикатора мовленнєвої культури та його вплив на здатність інженера до чіткої, логічної та аргументованої комунікації.

Запропоновано трирівневу модель роботи зі спеціалізованою лексикою: ознайомлення й закріплення у професійних контекстах, рецептивно-продуктивне тренування з опорою на ментальні карти та комунікативну практику у змодельованих і реальних ситуаціях. Висвітлено методичні прийоми, що сприяють переходу від рецептивного до продуктивного словника (лексичні трансформації, робота з колокаціями, рольові ігри, інтеграція вправ із візуальними матеріалами, використання цифрових

платформ). Наголошено на важливості подолання ефекту «плато» та «кривої забування» через застосування інтервального повторення та персоналізованих цифрових ресурсів (Quizlet, Anki, Notion). Водночас підкреслено, що цифрові технології можуть бути результативними лише за умови активної участі викладача, який спрямовує, координує та корегує діяльність здобувачів вищої освіти.

Визначено основні аспекти підвищення ефективності навчання спеціалізованої лексики. Автори наголошують на необхідності створення інноваційного освітнього середовища, у якому поєднуються когнітивний, комунікативний та практико-орієнтований підходи. Стаття також акцентує увагу на значенні педагогічних умов, що забезпечують гармонійне поєднання самостійної роботи здобувачів, використання цифрових ресурсів і наставницької ролі викладача. Таким чином, дослідження обґрунтовує важливість системного й поетапного переходу спеціалізованої англомовної лексики з пасивного стану в активний, що формує готовність майбутніх інженерів до повноцінної професійної комунікації та інтеграції у глобальне освітнє й виробниче середовище.

ACTIVATION OF SPECIALIZED VOCABULARY IN DEVELOPING PROFESSIONAL ENGLISH COMMUNICATION OF FUTURE ENGINEERS

Pryshupa Yu. Yu.

*Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Foreign Languages and Translation
State University «Kyiv Aviation Institute»
Liubomyra Huzara Ave., 1, Kyiv, Ukraine
orcid.org/0000-0002-5617-4152
yuliia.pryshupa@npp.kai.edu.ua*

Konoplianyk L. M.

*Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Foreign Languages and Translation
State University «Kyiv Aviation Institute»
Liubomyra Huzara Ave., 1, Kyiv, Ukraine
orcid.org/0000-0002-3244-1965
lesia.konoplianyk@npp.kai.edu.ua*

Bereznikova N. I.

*Senior Lecturer at the Department of Foreign Languages and Translation
State University «Kyiv Aviation Institute»
Liubomyra Huzara Ave., 1, Kyiv, Ukraine
orcid.org/0000-0002-4331-0987
nataliia.bereznikova@npp.kai.edu.ua*

Key words: *active vocabulary, passive vocabulary, professional language training, mind maps, digital tools, future civil engineers.*

The article deals with the issue of activating specialized English vocabulary in the process of professional training of future civil engineers. It examines the concepts of «active vocabulary» and «passive vocabulary», demonstrating that a significant part of their vocabulary remains passive, which reduces the effectiveness of their professional communication and readiness for integration into the international environment. Therefore, the focus is on the need to transfer a significant portion of specialised vocabulary from the passive to the active state, which is a prerequisite for developing skills in professional English communication.

The study emphasizes that mastering specialized vocabulary enables future engineers to effectively integrate into the international professional environment and to engage in scientific, technical, and industrial communication. Vocabulary richness is highlighted both as an indicator of speech culture and a factor shaping an engineer's ability to communicate clearly, logically, and persuasively.

A three-level model of working with specialized vocabulary is proposed: introduction and consolidation in professional contexts, receptive-productive training with the use of mind maps, and communicative practice in simulated and real-life situations. The methodological techniques that facilitate the transition from receptive to productive vocabulary are outlined, including lexical transformations, work with collocations, role-playing, integration of exercises with visual materials, and the use of digital platforms. Special attention is paid to overcoming the effects of the «plateau» and the «forgetting curve» through the use of spaced repetition and personalized digital resources (Quizlet, Anki, Notion). At the same time, the article stresses that digital technologies are effective only when accompanied by the teacher's active guidance, coordination, and feedback.

The article identifies key aspects of improving the effectiveness of specialized vocabulary instruction. It argues for the creation of an innovative educational environment that combines cognitive, communicative, and practice-oriented approaches while maintaining a balance between students' independent work, the use of digital resources, and the teacher's mentoring role. Thus, the findings substantiate the importance of a systematic and gradual transition of specialized English vocabulary from a passive to an active state, which ensures the readiness of future engineers for full-fledged professional communication and successful integration into the global educational and industrial environment.

Постановка проблеми. З огляду на зростання значущості англійської мови у професійному та науково-технічному середовищі, підготовка майбутніх інженерів галузі будівництва та цивільної інженерії має забезпечити високий рівень її володіння [5]. Це надає їм доступ до сучасних інформаційних ресурсів, міжнародних науково-технічних проектів та сприяє ефективній міжкультурній співпраці. Особливої ваги в такому процесі набуває розвиток навичок професійного спілкування англійською мовою, адже саме вони визначають готовність інженера до інтеграції у глобальне професійне середовище та здатність ефективно взаємодіяти в реальних виробничих і наукових ситуаціях [1].

Важливим складником професійної мовної підготовки є опрацювання спеціалізованої лексики, що відображає термінологічну специфіку фаху та створює основу для продуктивного іншомовного спілкування. Водночас значна частина словникового запасу здобувачів вищої освіти технічних спеціальностей залишається пасивною та не переходить у продуктивне мовлення, що обмежує їхні можливості професійної комунікації та знижує рівень готовності до практичного застосування англійської мови у майбутній професійній діяльності.

З огляду на це, актуалізується потреба у створенні певних педагогічних умов, що сприятимуть цілеспрямованій активації спеціалізованої

лексики та забезпечуватимуть розвиток навичок професійного англомовного спілкування. Насамперед це передбачає застосування інноваційних методичних підходів і використання цифрових ресурсів, що дають змогу поєднувати теоретичне опрацювання термінології з її практичним застосуванням у професійно орієнтованих комунікативних ситуаціях.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика активного й пасивного словника, а також процесів формування професійного мовлення перебуває у центрі уваги сучасної прикладної лінгвістики, психолінгвістики та методики навчання іноземних мов. У працях українських і зарубіжних дослідників, зокрема А. Богуш, Г. Васьківської, Т. Груби, Т. Іванової, О. Кравець, І. Качана, Л. Мацько, М. Мельник, М. Подоляка, Л. Скуратівського, А. Коксхеда, П. Нейшина, Н. Шмітта та ін., висвітлюються теоретичні засади розвитку іншомовного словника, формування комунікативних умінь, а також використання автентичних матеріалів і цифрових інструментів у навчальному процесі.

Водночас питання активізації спеціалізованої англомовної лексики з пасивного в активний стан у контексті розвитку професійного спілкування майбутніх інженерів і досі залишається недостатньо дослідженим, хоча саме воно є однією з найактуальніших потреб сучасної технічної освіти.

Окрім того, у процесі професійної мовної підготовки майбутніх інженерів-будівельників простежуються певні суперечності, зокрема між:

- необхідністю застосування термінологічного матеріалу у продуктивному мовленні та тенденцією залишати його у сфері рецептивних знань;
- орієнтацією на практичне оволодіння комунікативними вміннями й недостатнім рівнем організації навчального середовища, здатного забезпечити це оволодіння;
- широким використанням цифрових технологій та обмеженими можливостями їх повноцінного впровадження у систему вищої освіти.

Мета статті – визначення та обґрунтування методичних підходів до активізації спеціалізованої англійської лексики як важливого чинника розвитку навичок професійного спілкування майбутніх інженерів-будівельників.

Виклад основного матеріалу дослідження. Теоретико-методологічний аналіз професійної мовної підготовки у технічному університеті дав змогу визначити необхідність зосередження уваги на розвитку іншомовних навичок здобувачів вищої освіти і закономірностях формування спеціалізованого словника.

Багатство словникового запасу в лінгводидактиці розглядається як один із ключових показників сформованості мовленнєвої культури. Воно відображає не лише кількісні параметри засвоєних лексичних одиниць, а й уміння мовця варіювати виражальні засоби залежно від ситуації спілкування [6]. Зокрема, у сфері цивільної інженерії володіння різноманітною спеціалізованою лексикою дає змогу майбутнім фахівцям ефективно взаємодіяти у міжнародних командах. Розмаїття й активність словникового запасу забезпечують інженерам можливість аргументовано висловлювати думки, уникати двозначностей і брати участь у складних дискусіях, що безпосередньо впливає на якість їхньої професійної діяльності.

У сучасних наукових дискусіях дедалі більше уваги приділяється природі лексичної компетенції, шляхам переходу від рецептивного до продуктивного словника та методичним умовам, що сприяють цьому процесу [8]. Дослідження зосереджуються на аналізі закономірностей оволодіння лексикою, механізмів її функціонування у мовленні та педагогічних умов, що забезпечують ефективний розвиток іншомовної комунікації у різних освітніх середовищах. Так, М. Подоляк зазначає, що активний і пасивний словники виконують різні функції у професійно орієнтованому навчанні [7]; М. Мельник підкреслює роль вправ у переході від рецептивного до продуктивного засвоєння [1]; Ю. Зацний розглядає проблему інтеграції спеціалізованої лексики у систему професійної мовної підготовки [4]. Окреслені наукові

підходи формують підґрунтя для усвідомлення специфіки навчальних процесів у технічних університетах.

Окрім того, розвиток активного словника майбутніх інженерів пов'язаний із формуванням «другої мовної ідентичності», тобто здатності ефективно мислити та спілкуватись іноземною мовою у професійних і міжкультурних контекстах. Для створення такої ідентичності здобувач повинен не лише розуміти та розпізнавати спеціалізовану лексику в контексті (пасивний словник), а й активно застосовувати її у змодельованих і реальних комунікативних ситуаціях: презентаціях проєктів, обговореннях технологічних процесів, технічних дискусіях. Саме через практичне використання спеціалізованої лексики формується здатність аргументовано висловлювати професійні думки англійською мовою, що є ключовим елементом готовності до інтеграції у глобальне професійне середовище [18, с. 132].

У таких умовах професійне мовлення здобувачів вищої освіти формується переважно у процесі вивчення фахової англійської мови. Саме під час цих занять відбувається системне накопичення словникового запасу, що охоплює як загальноживану, так і спеціалізовану термінологічну лексику. Водночас характер її засвоєння суттєво відрізняється: частина одиниць закріплюється на рівні активного словника, тоді як значний обсяг лишається у пасивному стані.

Активний словник охоплює лексичні одиниці, які здобувач не лише розпізнає, а й здатний уживати у власному усному чи писемному мовленні у дискусіях, презентаціях, під час написання технічної документації [14]. Пасивний словник натомість складається зі слів, значення яких майбутній інженер-будівельник розуміє під час читання чи аудіювання, але не використовує самостійно у продуктивних видах мовленнєвої діяльності [16]. Отже, без спеціально організованої роботи значна частина потенціалу лексики залишається невикористаною.

У технічному університеті додатковим викликом є розмежування між загальним вокабуляром і професійно орієнтованим словником. Якщо загальна лексика забезпечує повсякденну комунікацію та базові навички іншомовного спілкування, то спеціалізована термінологія формує підґрунтя для професійної взаємодії, адже саме вона відображає структуру технічних знань, технологічні процеси та інженерні поняття [11]. Водночас недостатня інтеграція цієї лексики в активний словник здобувачів суттєво обмежує їхню здатність повноцінно брати участь у професійно орієнтованій іншомовній комунікації.

Отже, проблема переходу від пасивного накопичення термінологічних одиниць до їх активного використання потребує окремого аналізу та

системного методичного забезпечення. У сучасних дослідженнях акцентується, що цей процес варто розглядати крізь призму когнітивного та комунікативного підходів, адже саме їх поєднання сприяє поєднанню засвоєння знань із практичним застосуванням у змодельованих і реальних професійних ситуаціях [18].

У зв'язку із цим перехід до практичної площини дослідження видається нам цілком закономірним. Так, під час вивчення дисципліни «Фахова англійська мова» у технічному університеті лексичний аспект професійної комунікації стає провідним компонентом змісту навчання, адже саме від нього залежить готовність майбутніх інженерів-будівельників інтегруватися у професійне середовище. Аналіз наукових і навчальних джерел, зокрема з підготовки здобувачів вищої освіти спеціальності G19 «Будівництво та цивільна інженерія», дав змогу розробити методологію оволодіння спеціалізованою лексикою майбутніми інженерами, що відбувається поетапно. Наприклад, у цій сфері здобувачі працюють із лексикою на позначення:

- будівельних матеріалів (reinforced concrete, structural steel, masonry, insulation materials, bricks, glass, timber, plaster, ceramics, composites);

- елементів будівель та інженерних споруд (beam, footing, load-bearing wall, pier, pile, ridge, abutment, cantilever, slab, pylon);

- технологічних процесів (bearing capacity, seismic resistance, load distribution, thermal insulation, waterproofing, prefabrication);

- проєктної документації (blueprint, site plan, technical specification, floor plan, structural drawing, cost estimate, bill of quantities).

На початковому етапі вони не лише знайомляться з новими термінами, а й бачать їх у професійних текстах і кресленнях, що підсилює зв'язок між теорією та практикою. Важливо, щоб на цьому етапі слово закріплювалося у пам'яті через асоціації, приклади з реальних проєктів і пояснення викладача. Корисними є завдання на впізнавання значення слова з контексту, коли майбутні інженери, працюючи з автентичними текстами, навчаються здогадуватися про зміст терміна на основі наведених прикладів, описів чи порівнянь. Наприклад, під час читання текстів про типи мостів вони намагаються здогадатися про значення нових термінів із контексту, виконують їх переклад та знаходять аналогії між описаними конструкціями та відомими мостами. Викладач може доповнювати цей процес за допомогою візуалізації (зображень, схем, креслень). Також ефективними є завдання на пошук відповідників «зображення – назва», «англійський термін – український термін», «термін – визначення» або співвіднесення текстових описів із графічними зображеннями чи короткими

відеофрагментами, де демонструється структура відповідного типу мосту.

Другий етап передбачає рецептивно-продуктивне тренування. Тут корисними є вправи на співвіднесення лексики з тематичними групами, створення асоціативних карт, робота із синонімами й антонімами, а також формулювання власних прикладів. Семантизація через контекст дає змогу здобувачу побачити «живе» використання слова, а завдання з візуальними матеріалами сприяють глибшому засвоєнню. Подвійний канал сприйняття – вербальний і візуальний – підвищує рівень запам'ятовування та розуміння. На цьому етапі особливу роль відіграють ментальні карти (Mind maps), що дають змогу вибудовувати систему асоціативних зв'язків між поняттями. Наприклад, під час вивчення теми «Елементи будівель» ключове слово *foundation* розгалужується на типи фундаментів (*shallow foundation, slab foundation, pile foundation, raft foundation*) з ілюстраціями та прикладами використання, а ключове слово *roof* – на елементи дахів (*gable, hip, ridge, eaves, rafters, purlins, insulation layers*) або типи дахів (*flat roof, lean-to, gable roof, hipped roof, mansard roof*). Ефективними є також вправи на заповнення пропусків у реченнях технічного змісту з варіантами відповідей.

Третій етап зосереджується на комунікативній практиці. Майбутні інженери застосовують набуту лексику у змодельованих професійних ситуаціях: рольових іграх, технічних дискусіях, підготовці презентацій та проєктних завданнях. Наприклад, група може отримати завдання розробити макет будівлі й презентувати його англійською, використовуючи відповідну лексику. Такий підхід демонструє практичну цінність знань і мотивує здобувачів вищої освіти переходити від пасивного володіння словами до їх активного використання. Наприклад, група може отримати завдання розробити макет будівлі й презентувати його англійською, використовуючи відповідну лексику. Ефективними є вправи на підготовку коротких усних виступів (наприклад, «поясніть технологію зведення фундаменту»), складання діалогів між інженером і замовником або обговорення варіантів проєктних рішень у групах. Додатково корисною є практична локалізація завдань. Наприклад, під час вивчення теми «Типи та структурні елементи мостів» можна запропонувати огляд мостів Києва: здобувачі можуть підготувати короткі презентації або описи окремих мостів, використовуючи спеціалізовану лексику (*beam, arch, suspension, pylon, deck mozzo*), порівнювати їхні конструктивні особливості та пропонувати можливі модернізації чи реконструкції. Ще одним комунікативним завданням може бути міні-дослідження «Типи дахів будівель у вашому місті», де

здобувачі отримують завдання пройти своєю вулицею або вибрати кілька будівель, зафіксувати тип даху (дахів) та скласти короткий опис кожного типу даху, використовуючи спеціалізовану лексику: *ridge, eaves, insulation, waterproofing, roof deck, tiles, metal sheeting*. Такий підхід стимулює персоніфікацію навчального матеріалу, пов'язуючи його з реальними об'єктами міського середовища. Можна додати фото та підготувати усну презентацію, записати відеопрезентацію або підготувати письмовий звіт. Такий підхід демонструє практичну цінність знань і мотивує здобувачів вищої освіти переходити від пасивного володіння словами до їх активного використання.

Проте навіть за наявності методично вибудованих етапів цей процес не завжди відбувається безперешкодно. Саме тому важливим аспектом нашого дослідження є виявлення труднощів, що ускладнюють перехід спеціалізованої лексики з пасивного стану в активний.

Однією з найпоширеніших проблем є так званий ефект «плато», що вже особливо відчутний на рівнях B1+ та B2. У цей період пасивний словник здобувачів вищої освіти продовжує зростати, тоді як активний, тобто та частина лексики, яку вони реально використовують у професійному мовленні, розширюється значно повільніше.

Нормальним явищем є те, що пасивний словник завжди перевищує активний. Однак прорив можливий лише за умови цілеспрямованого переведення лексики в активну площину. Цей процес передбачає два взаємопов'язані механізми: *усвідомленість* і *глибоку обробку*. Усвідомленість, концепцію якої сформулював американський лінгвіст Річард Шмітт [16], означає здатність помічати нову лексему в тексті чи мовленні та розуміти її контекстуальне значення. Глибока обробка передбачає активне включення слова у власний досвід: використання у прикладах, зіставлення із синонімами чи антонімами, застосування в описі проєктів. Так, терміни *ridge, beam* чи *insulation* переходять до активного словника лише тоді, коли майбутній інженер-будівельник використовує їх у власних висловлюваннях, а не лише впізнає під час читання. Слово *beam* стає активним, коли здобувач застосовує його, описуючи несучі конструкції, або *insulation* – коли пояснює методи теплоізоляції. Саме таке використання робить лексику «живою» у професійній пам'яті.

Суттєвою перешкодою є й «крива забування», описана німецьким психологом Г. Еббінгаузом: протягом доби може втрачатися до 70% нового матеріалу. Наприклад, здобувач, який вивчив нове слово під час заняття, вже наступного дня може згадати лише його приблизне значення або взагалі його забути. Подолати цю проблему дає змогу розподілене повторення (*spaced repetition*),

яке передбачає повтор через 1, 3, 7 та 14 днів у різних формах: картки, вправи, усне спілкування. Це створює стійкі асоціативні зв'язки й сприяє переходу слів до активного словника.

Окремо варто відзначити проблему об'єктивного вимірювання прогресу, адже пасивний і активний словники розвиваються нерівномірно, і здобувачі не завжди відчувають реальні зміни. Для цього можуть застосовуватися спеціалізовані тести (наприклад, ресурси Lextutor), які дають змогу відстежувати динаміку і науково обгрунтовано оцінювати розвиток лексики.

Окрім того, сучасні цифрові засоби навчання, як-от Notion, можуть стати ефективними помічниками у цьому процесі. Notion дає змогу створювати власні бази даних для нової лексики, додавати приклади вживання, зображення чи посилання на технічні тексти, а також організовувати систему повторень за принципом *spaced repetition*.

Аналогічно можуть використовуватися й інші інструменти: Quizlet – для створення інтерактивних карток і тестів; Anki – для автоматизації повторень за інтервалами; Google Classroom чи Moodle – для організації колективної роботи з лексикою. Наприклад, у Quizlet здобувачі можуть створювати набір карток із термінами з курсу й тренуватися у групах, а в Anki – налаштовувати графік повторень індивідуально, щоб уникати ефекту забування.

Корисним інструментом роботи з фаховою технічною лексикою є створення тематичних ментальних карт (*Mind map*). Принцип базується на мнемотехніці, методи та прийоми якої дають змогу гармонійно активізувати праву та ліву півкулі мозку. Словник теми розробляється від простого рівня, де представлено основні лексичні одиниці теми, й поглиблюється наступними рівнями «матриці пам'яті», збагачуючі активний та пасивний словники. Організована у такий спосіб лексика до теми сприяє поліпшенню пам'яті через систему зв'язків поданих слів у ментальній карті [9, с. 224]. Додаток Canva може стати в нагоді для створення особистих ментальних карт тематичної лексики студентами.

Водночас важливо наголосити, що жодна цифрова платформа не може повністю замінити викладача. Саме викладач спрямовує діяльність здобувачів вищої освіти, демонструє приклади, координує їхню роботу та здійснює корекцію. Робота зі спеціалізованою лексикою у технічному університеті вимагає постійної взаємодії викладача і здобувача вищої освіти, і лише злагоджена співпраця забезпечує реальні результати. Таким чином, формування активного словника майбутніх інженерів можливе лише за умови гармонійного поєднання сучасних цифрових інструментів і системної педагогічної підтримки.

Висновки та перспективи подальших розробок у цьому напрямі. Проведене дослідження підтвердило, що поступовий і методично організований перехід від пасивного засвоєння до активного використання спеціалізованої англомовної лексики є ключовою умовою розвитку навичок професійного спілкування майбутніх інженерів. Такий підхід не лише підвищує рівень мовної підготовки здобувачів, а й формує їхню готовність до ефективної професійної діяльності у міжнародному середовищі. Досягнення цього результату можливе за умови системної та тривалої роботи, інтеграції всіх видів мовленнєвої діяльності (аудіювання, читання, письма та говоріння) у процесі мовної підготовки й активного застосування цифрових інструментів у навчальному процесі.

Аналіз сучасних тенденцій розвитку вищої технічної освіти дав змогу виявити низку проблем: недостатню активізацію спеціалізованої лексики, обмежені можливості практичного її застосу-

вання та фрагментарне використання цифрових інструментів. Подолання цих перешкод потребує створення інноваційного освітнього середовища, яке поєднує когнітивний, комунікативний і практико-орієнтований підходи та забезпечує тісну взаємодію здобувача вищої освіти й викладача.

Отримані результати свідчать про досягнення мети дослідження й визначають перспективи подальшої роботи. Зокрема, рекомендується зосередити увагу на поглибленому вивченні методик інтеграції цифрових платформ у процес мовної підготовки, аналізі впливу інтервального повторення й когнітивних стратегій на активізацію лексики, а також на розробленні моделей формування готовності майбутніх інженерів до міжкультурної професійної комунікації. Додаткові дослідження у цих напрямках сприятимуть удосконаленню методики професійної мовної підготовки у технічних університетах і підвищенню рівня академічних досягнень здобувачів вищої освіти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бовкіт Х.І., Мельник М.М. Система вправ для активізації іншомовної лексики студентами спеціальності «ФТ». *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Філологія»*. 2018. № 32. Т. 2. С. 206–208.
2. Богуш А.М. Технологія розвитку зв'язного мовлення дітей старшого дошкільного віку. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету ім. К.Д. Ушинського*. 2015. № 4. С. 48–53.
3. Груба Т.Л. Проблема формування мовної особистості як міждисциплінарне поняття. *Наукові записки Національного педагогічного університету ім. М.П. Драгоманова. Серія «Педагогічні науки»*. 2019. Вип. 142. С. 60–69.
4. Зацний Ю.А. Сучасний англомовний світ і збагачення словникового складу. Львів : ПАІС, 2007. 228 с.
5. Кочан І.М. Слова з міжнародними терміноелементами на позначення кількості, розміру, сукупності у сучасних терміносистемах. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія «Проблеми української термінології». 2002. № 453. С. 82–89.
6. Морозов С.М., Шкарапута Л.М. Словник іншомовних слів. Київ : Наукова думка, 2000. 680 с.
7. Подоляк М.В. Аналіз поняття «іншомовна професійна комунікативна компетентність» у вітчизняному та зарубіжному науковому просторі. *Академічні студії. Серія «Педагогіка»*. 2023. № 4. С. 36–44. <https://doi.org/10.52726/as.pedagogy/2022.4.6>
8. Поліщук О.С. Військова лексика як різновид спеціальної лексики в англійських та українських ЗМІ. *Закарпатські філологічні студії*. 2022. Т. 1. Вип. 23. С. 299–303.
9. Тихонова М., Ткаченко С. Mind Map та інтерактивний словник як продуктивні інструменти засвоєння нової лексики з ІТ. *Актуальні питання гуманітарних наук. Серія «Педагогіка»*. 2023. Вип. 61. Т. 3. С. 222–227. <https://doi.org/10.24919/2308-4863/61-3-36>
10. Федорова М.А., Іванова Т.Б. Завдання та зміст роботи з розвитку словника у ранньому віці. *Перспективи розвитку дошкільної освіти і сучасний образ дитинства*. Житомир : ФОП Левковець, 2021. С. 158–163.
11. Хорошилова Ю. Активізація лексичного матеріалу на заняттях з іноземної мови професійного спрямування у ВВНЗ. *Молодий вчений*. 2024. № 6(130). С. 104–109. <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2024-6-130-30>
12. Шиліна Г. Ефективні методи викладання лексичного матеріалу на уроках іноземної мови. *Всеосвіта. Бібліотека методичних матеріалів. Англійська мова*. 2022. С. 32–34. <https://vseosvita.ua/library/tema-efektyvni-metody-vykladannia-leksychnoho-materialu-na-urokakh-inozemnoi-movy-778611.html>
13. Averil C. A New Academic Word List. *TESOL Quarterly*. 2000. № 34(2). P. 213. <https://doi.org/10.2307/3587951>. ISSN 1545-7249
14. Nation P. The Four Strands. *Innovation in Language Learning and Teaching*. 2020.

15. Richards J.C. *Curriculum Development in Language Teaching*. Cambridge University Press, 2001.
16. Schmitt N. *Researching Vocabulary: A Vocabulary Research Manual*. New York: Palgrave Macmillan, 2010. <http://dx.doi.org/10.1057/9780230293977>
17. Soroka T.V. The problem of forming a linguistic personality in the context of European cross-cultural communication. *Сучасні дослідження з іноземної філології*. № 1(23).
18. Tarnavska, T.V., & Glushanytsia, N.V. (2021). Secondary linguistic identity in the context of intercultural communication. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Філологія»*. 2021. № 47(2). С. 131–134. <https://doi.org/10.32841/2409-1154.2021.47-2.30>

REFERENCES

1. Bovkit Kh.I., Melnyk M.M. (2018) Systema vprav dlia aktyvizatsii inshomovnoi leksyky studentamy spetsialnosti «FT» [A system of exercises for activating foreign language vocabulary by students of the specialty «FT». *International Humanitarian University Herald. Philology*. № 32. Vol. 2. P. 206–208.
2. Bohush A.M. (2015) Tekhnolohiia rozvytku zviaznoho movlennia ditei starshoho doshkilnoho viku [Techniques for developing coherent speech in older preschool children]. *Scientific Bulletin of the South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky*. № 4. P. 48–53.
3. Hrubá T.L. (2019) Problema formuvannia movnoi osobystosti yak mizhdystsyplinarne poniattia [The problem of the formation of linguistic personality as an interdisciplinary concept]. *Scientific Bulletin of the M.P. Drahomanov National Pedagogical University. Series: Pedagogical Sciences*. Vol. 142. P. 60–69.
4. Zatsnyi Yu.A. (2007) Suchasnyy anhlomovnyy svit i zbahachennya slovnykovoho skladu [Modern English-speaking world and enrichment of vocabulary]. Lviv: PAIS. 228 p. <https://doi.org/10.52726/as.pedagogy/2022.4.6>
5. Kochan I.M. (2002) Slova z mizhnarodnymy terminoelementamy na poznachennia kilkosti, rozmiru, sukupnosti u suchasnykh terminosystemakh [Words with international term elements denoting quantity, size, and aggregate in modern terminology systems]. *Bulletin of the National University «Lviv Polytechnic»*. Series: Problems of Ukrainian Terminology. Lviv. № 453. P. 82–89.
6. Morozov S.M., Shkaraputa L.M. (2000) Slovyk inshomovnykh sliv [Dictionary of Foreign Words]. Kyiv: Naukova dumka. 680 p.
7. Podoliak M.V. (2023) Analiz poniattia inshomovna profesiina komunikatyvna kompetentnist u vitchyznianomu ta zarubizhnomu naukovomu prostori [Analysis of the concept of foreign language professional communicative competence in domestic and foreign scientific space]. *Academic studies. Pedagogy*. № 4. P. 36–44. <https://doi.org/10.52726/as.pedagogy/2022.4.6>
8. Polishchuk O.S. (2022) Viiskova leksyka yak riznovyd spetsialnoi leksyky v anhliiskykh ta ukrainskykh ZMI [Military vocabulary as a type of specialized vocabulary in English and Ukrainian media]. *Transcarpathian Philological Studies*. Vol. 1(23). P. 299–303.
9. Tykhonova M., Tkachenko S. (2023) Mind Map ta interaktyvnyi slovyk yak produktyvni instrumenty zasvoiennia novoi leksyky z IT. [Mind Map and interactive dictionary as productive tools for learning new IT vocabulary]. *Current Issues of the Humanities. Pedagogy*. № 61. Vol. 3. P. 222–227. <https://doi.org/10.24919/2308-4863/61-3-36>
10. Fedorova M.A., Ivanova T.B. (2021) Zavdannia ta zmist roboty z rozvytku slovnyka u rannomu vitsi [Tasks and content of work on vocabulary development in early childhood]. *Prospects for the Development of Preschool Education and the Contemporary Image of Childhood*. Zhytomyr: FOP Levkovets. P. 158–163.
11. Khoroshylova Yu. (2024) Aktyvizatsiia leksychnoho materialu na zaniattiakh z inozemnoi movy profesiinoho spriamuvannia u VVNZ [Activation of lexical material in professional foreign language classes at higher educational institutions]. *Young Scientist*. № 6(130). P. 104–109. <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2024-6-130-30>
12. Shylina H. (2022) Efektyvni metody vykladannia leksychnoho materialu na urokakh inozemnoi movy [Effective methods for teaching vocabulary in foreign language classes]. *Vseosvita. Biblioteka metodychnykh materialiv*. Anhliiska mova. P. 32–34. <https://vseosvita.ua/library/tema-efektyvni-metody-vykladannia-leksychnoho-materialu-na-urokakh-inozemnoi-movy-778611.html>
13. Averil C. (2000) A New Academic Word List. *TESOL Quarterly*. 34(2). P. 213. <https://doi.org/10.2307/3587951>. ISSN 1545-7249
14. Nation P. (2020) The Four Strands. *Innovation in Language Learning and Teaching*.
15. Richards J.C. (2001) *Curriculum Development in Language Teaching*. Cambridge University Press.
16. Schmitt N. (2010) *Researching Vocabulary: A Vocabulary Research Manual*. New York: Palgrave Macmillan. <http://dx.doi.org/10.1057/9780230293977>

17. Soroka T.V. (2023) The problem of forming a linguistic personality in the context of European cross-cultural communication. *Modern Studies in Foreign Philology*. № 1(23).
18. Tarnavska T.V., Glushanytsia N.V. (2021) Secondary linguistic identity in the context of intercultural communication. *International Humanitarian University Herald. Philology*. № 47(2). P. 131–134. <https://doi.org/10.32841/2409-1154.2021.47-2.30>

Дата першого надходження рукопису до видання: 15.08.2025
Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 12.09.2025
Дата публікації: 20.10.2025